

KNIŽNIČNÝ SYSTÉM

VEREJNÉ KNIŽNICE

V ŠTATISTICKÝCH ÚDAJOCH V ROKU 2007

PhDr. Iveta Kilárová, CSc. *

V roku 2007 bolo na Slovensku **2 153 fungujúcich knižníc** a **464 stagnujúcich knižníc**. V porovnaní s rokom 2006, v ktorom bolo vykázaných 2 231 verejných fungujúcich knižníc, je to **pokles o 78 fungujúcich knižníc**. Prítom sme zaznamenali o **63 stagnujúcich knižníc** viac než v roku 2006 (401). Keďže stagnujúce knižnice predstavujú veľký problém, budeme sa im venovať v osobitnom článku.

VEREJNÉ FUNGUJÚCE KNIŽNICE POĎĽA TYPU

Regionálne knižnice s krajskou pôsobnosťou (RKK)

– počet **8**, 40 pobočiek, celkový úbytok 8 pobočiek

- Košice – úbytok 7 pobočiek
- Prešov – úbytok 1 pobočka

Regionálne knižnice (RK) – počet **29**, 58 pobočiek, celkový úbytok 1 pobočka

- Nitriansky kraj – úbytok 1 pobočka v Nových Zámkoch

Mestské knižnice (MsK) – počet **107**, 1 MsK v Bratislave (revitalizovala sa), 62 pobočiek, celkový úbytok 1 pobočka

- Trnavský kraj – úbytok 1 pobočka v okrese Dunajská Streda
- Trenčiansky kraj – úbytok 2 pobočky – 1 v okrese Ilava a 1 v okrese Púchov
- Košický kraj – prírastok 1 pobočka v okrese Košice – okolie
- Prešovský kraj – prírastok 1 pobočka v okrese Poprad

Obecné profesionálne knižnice (OcPK) – počet **255**, celkový prírastok 3 knižnice

- Nitriansky kraj – celkový prírastok 3 knižnice – po 2 knižnice pribudli v okrese Komárno a Nové Zámky, 1 knižnica ubudla v okrese Levice
- Trenčiansky kraj – celkový úbytok 2 knižnice – po 1 knižnici ubudlo v okrese Trenčín a Nové Mesto nad Váhom
- Žilinský kraj – celkový úbytok 3 knižnice – 1 pribudla v okrese Bytča, po 1 knižnici ubudlo v okresoch Žilina, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto a Martin

- Prešovský kraj – celkový prírastok 3 knižnice – po 1 knižnici pribudlo v okresoch Prešov, Kežmarok a Levoča
- Košický kraj – celkový prírastok 2 knižnice – po 1 knižnici pribudlo v okresoch Michalovce a Rožňava
- Bratislavský, Trnavský a Banskobystrický kraj – počet obecných profesionálnych knižníc sa nezmenil
Tieto knižnice mali **10 pobočiek**, pričom 1 pobočka ubudla v Prešovskom kraji a 1 pobočka v Trenčianskom kraji.

Obecné neprofesionálne fungujúce knižnice (OcNPK) – počet **1 754**

V roku 2007 bolo vykázaných spolu 2 231 týchto knižníc, z toho bolo 1 754 fungujúcich, 464 stagnujúcich a 13 zrušených knižníc. V porovnaní s rokom 2006 (celkovo 2 255 knižníc, z toho 1 836 fungujúcich, 400 stagnujúcich a 19 zrušených) uvádzame o 82 obecných neprofesionálnych fungujúcich knižníc menej. Niektoré knižnice boli zlúčené so školskými knižnicami, preto úbytok neuvádzame ako údaj o počte zrušených knižníc.

V rámci krajov nastali prírastky aj úbytky obecných neprofesionálnych knižníc:

- Trenčiansky kraj – prírastok 2 knižnice, zostalo 199 knižníc
- Bratislavský kraj – úbytok 8 knižníc, zostalo 44 knižníc
- Nitriansky kraj – úbytok 15 knižníc, zostalo 247 knižníc
- Trnavský kraj – úbytok 1 knižnica, zostalo 181 knižníc
- Žilinský kraj – úbytok 6 knižníc, zostalo 235 knižníc
- Banskobystrický kraj – úbytok 18 knižníc, zostalo 294 knižníc
- Prešovský kraj – úbytok 20 knižníc, zostalo 341 knižníc
- Košický kraj – úbytok 16 knižníc, zostalo 213 knižníc

Tieto knižnice mali v roku 2007 **22 pobočiek**. Celkovo pribudlo 8 pobočiek – po 1 pobočke v Bratislavskom, Trenčianskom a Prešovskom kraji, 2 pobočky pribudli v Banskobystrickom kraji a 3 pobočky v Nitrianskom kraji. V ostatných krajoch – Trnavskom, Žilinskom a Košickom – sa počet pobočiek nezmenil.

V rámci krajov a okresov nastali v počte obecných neprofesionálnych knižníc v porovnaní s rokom 2006 nasledujúce zmeny:

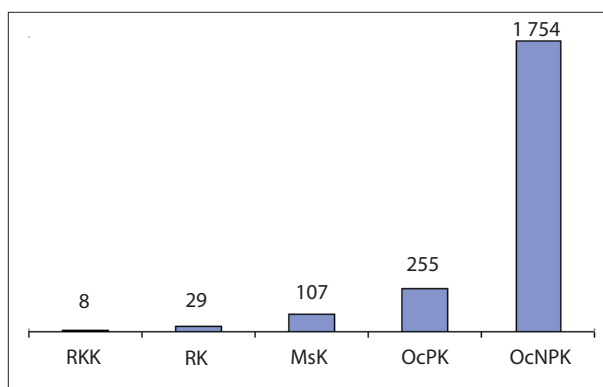
- Okresy v Bratislavskom kraji – úbytok spolu v kraji 8 knižníc
– Bratislava – úbytok 1
– Malacky – úbytok 2

* Slovenská národná knižnica, Martin
e-mail: iveta.kilarova@snk.sk

- Senec – úbytok 5
- Pezinok – rovnaký počet
- Okresy v Trnavskom kraji – úbytok spolu v kraji 1 knižnica
- Trnava, Hlohovec – úbytok 1
- Skalica – prírastok 1
- Dunajská Streda, Galanta, Piešťany, Senica – rovnaký počet
- Okresy v Nitrianskom kraji – úbytok spolu v kraji 15 knižníc
- Zlaté Moravce – úbytok 1
- Nitra, Komárno – úbytok 2
- Topoľčany – úbytok 3
- Nové Zámky – úbytok 8
- Levice – prírastok 1
- Šaľa – rovnaký počet
- Okresy v Trenčianskom kraji – celkový prírastok v kraji 2 knižnice
- Bánovce nad Bebravou – úbytok 1
- Nové Mesto nad Váhom – prírastok 1
- Trenčín – prírastok 2
- Ilava, Myjava, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov – rovnaký počet
- Okresy v Banskobystrickom kraji – úbytok spolu v kraji 18 knižníc
- Banská Bystrica, Krupina, Žarnovica – úbytok 1
- Brezno, Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota – úbytok 3
- Veľký Krtíš – úbytok 4
- Banská Štiavnica – prírastok 1
- Zvolen, Detva, Poltár, Žiar nad Hronom – rovnaký počet
- Okresy v Žilinskom kraji – úbytok spolu v kraji 6 knižníc
- Čadca, Liptovský Mikuláš – úbytok 1
- Žilina, Bytča, Turčianske Teplice – úbytok 2
- Martin – prírastok 2
- Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Námestovo, Ružomberok, Tvrdošín – rovnaký počet
- Okresy v Prešovskom kraji – úbytok spolu v kraji 20 knižníc
- Medzilaborce, Snina – úbytok 1
- Kežmarok – úbytok 2
- Bardejov, Humenné, Poprad, Sabinov – úbytok 3
- Prešov – úbytok 5
- Stará Ľubovňa – prírastok 1
- Levoča, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou – rovnaký počet
- Okresy v Košickom kraji – úbytok spolu v kraji 16 knižníc
- Rožňava – úbytok 5
- Košice – okolie, Trebišov – úbytok 7
- Košice mesto, Michalovce, Spišská Nová Ves – prírastok 1
- Gelnica, Sobrance – rovnaký počet

Tabuľka 1 Počet knižníc v jednotlivých typoch verejných knižníc

RKK	8
RK	29
MsK	107
OcPK	255
OcNPK	1 754

Graf 1 Počet knižníc v jednotlivých typoch verejných knižníc

Poznámka: Databáza Ministerstva kultúry SR uvádza rozdelenie knižníc na fungujúce, stagnujúce a zrušené, čo umožnil aj online internetový štatistický formulár. Do databázy bolo zaslaných 13 výkazov s identifikačnými údajmi o zrušených verejných knižniciach. Veľký počet stagnujúcich verejných knižníc v SR v roku 2007 (464) bol podnetom na podrobné vypracovanie prehľadu týchto knižníc v jednotlivých krajoch SR.

Počas práce na štatistických výkazoch mali knihovníčky možnosť vyjasniť si svoje otázky a o uvedených inštrukciách diskutovať na webovej stránke InfoLib v diskusnom fóre pod názvom *Štatistika 2007*. Napriek problémom pri vyplňovaní internetových formulárov knihovníčky len zriedkavo využili možnosť verejnej diskusie, ktorá by mala upozorniť aj na problémy v nejednotnom chápaní vykazovania niektorých údajov a pomôcť zjednodušiť a unifikovať chápanie obsahu pojmov a vykazovania údajov. Knihovníčky sa prestali do diskusie zapájať hneď po nahraní výkazov do databázy MK SR a odovzdaní tlačенých štatistických výkazov do OKS SR SNK na archíváciu.

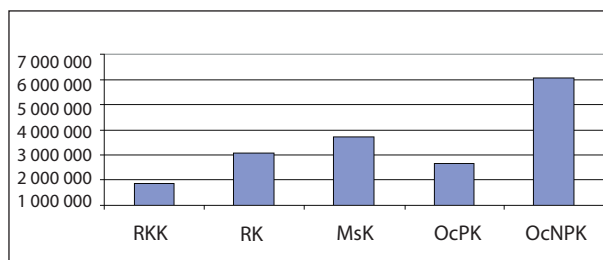
KNIŽNIČNÝ FOND

Knižničný fond (KF) **verejných fungujúcich knižníc SR** obsahoval v roku 2007 celkovo **17 406 761** knižničných jednotiek (KJ), čo bolo o 191 000 KJ menej ako v roku 2006 – pokles o 1,085 %.

Pre informáciu uvádzame, že KF 464 **verejných stagnujúcich knižníc** obsahoval **862 128 KJ**.

Tabuľka 2 Počet knižničných jednotiek v jednotlivých typoch verejných knižníc

RKK	1 860 537
RK	3 075 366
MsK	3 724 894
OcPK	2 659 234
OcNPK	6 086 730

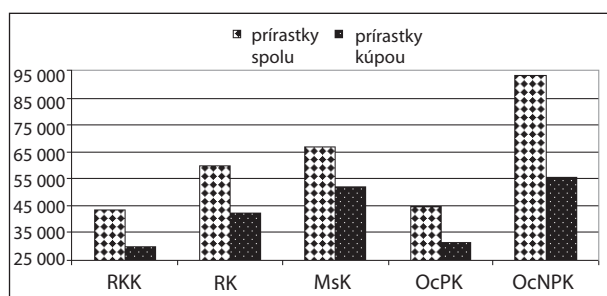
Graf 2 Počet knižničných jednotiek v jednotlivých typoch verejných knižníc

Celkový prírastok do KF predstavoval 307 609 KJ, čo je o 14 710 KJ menej ako v roku 2006. Najviac prírastkov zaznamenali knižnice v Žilinskom kraji – 49 003 KJ, najmenej knižnice v Bratislavskom kraji – 34 120 KJ. Najväčší prírastok oproti roku 2006 bol v Žilinskom kraji – o 5 106 KJ a Košickom kraji – o 658 KJ.

Prírastky kúpou predstavovali 211 568 KJ, teda o 3 388 KJ viac ako v roku 2006 – nárast o 1,6 %. Oproti roku 2006 sa prírastky darom znížili o 17 422 KJ, čo predstavuje pokles o 18,2 %.

Tabuľka 3 Celkový počet prírastkov a počet prírastkov kúpou v jednotlivých typoch verejných knižníc

	Prírastky spolu	Prírastky kúpou
RKK	43 264	30 046
RK	59 624	42 296
MsK	66 986	51 908
OcPK	44 635	31 650
OcNPK	93 100	55 668

Graf 3 Celkový počet prírastkov a počet prírastkov kúpou v jednotlivých typoch verejných knižníc

KNIŽNIČNÝ FOND V KRAJOCH

Najväčší KF má Nitriansky kraj – 2 594 327 KJ, čo predstavovalo aj najviac KJ na 1 obyvateľa v kraji – 3,67, za ním nasleduje Banskobystrický kraj – 2 341 754 KJ, čo je 3,58 KJ na 1 obyvateľa. Najmenší KF pri prepočte na 1 obyvateľa má Košický kraj – 2,56 KJ na 1 obyvateľa.

Audiovizuálne dokumenty – úbytok nastal takmer vo všetkých krajoch. Najvýraznejší pokles zaznamenali v Prešovskom kraji – o 6 040, Banskobystrickom kraji – o 5 822 a v Bratislavskom kraji – o 4 888. Počet audiovizuálnych dokumentov sa mierne zvýšil v Trenčianskom kraji – o 667 a v Nitrianskom kraji – o 260.

Elektronické dokumenty – úbytok zaznamenal len Nitriansky kraj – o 495 a Trnavský kraj – o 92. Najväčší nárast počtu elektronických dokumentov nastal v Košickom kraji – o 295.

Odborná literatúra pre dospelých (OLPD) – najväčší úbytok bol v Nitrianskom kraji – 16 184 KJ, Košickom kraji – 12 394 KJ a Banskobystrickom kraji – 9 927 KJ. Najvyšší prírastok mal Bratislavský kraj – 12 021 KJ; v rámci krajov však majú vo verejných knižniciach najmenší fond OLPD – 464 236 KJ, no Bratislava má bohaté fondy OLPD vo vedeckých a v akademických knižniciach. Najväčší fond OLPD v rámci verejných knižníc má Nitriansky kraj – 688 460 KJ.

Krásna literatúra pre dospelých (KLPD) – najväčší úbytok zaznamenali v Košickom kraji – 27 541 KJ a Nitrianskom kraji – 23 470 KJ, kde však majú najväčší fond KLPD – 1 152 382 KJ. Za nimi nasleduje Banskobystrický kraj s 1 001 099 KJ. Úbytok KLPD zaznamenali vlastne všetky kraje, najnižší úbytok mal Trnavský kraj – 791 KJ. Celkovo najmenší fond KLPD majú v Bratislavskom kraji – 842 300 KJ, na počet obyvateľov v kraji je však najmenší fond KLPD v Prešovskom kraji – 867 464 KJ pre 801 044 obyvateľov a Košickom kraji – 874 677 KJ pre 773 431 obyvateľov. Z hľadiska počtu obyvateľov v kraji majú najväčší fond KLPD v Nitrianskom kraji – 1 152 382 KJ pre 707 188 obyvateľov a Banskobystrickom kraji – 1 001 099 KJ pre 654 485 obyvateľov.

Odborná literatúra pre deti (OL pre deti) – najväčší pokles zaznamenali v Bratislavskom kraji – 6 016 KJ a Nitrianskom kraji – 3 607 KJ, najvyšší prírastok v Banskobystrickom kraji – 679 KJ a Žilinskom kraji – 359 KJ. Najmenší fond OL pre deti majú v Košickom kraji – 79 405, kde je však knižnica pre mládež mesta Košice (KMK) so 68 722 KJ tohto druhu literatúry. Celkovo druhý najmenší fond OL pre deti majú vo verejných knižniciach v Bratislavskom kraji – 88 705 KJ. Najväčší fond OL pre deti majú v Nitrianskom kraji – 129 019 KJ.

Krásna literatúra pre deti (KL pre deti) – najväčší úbytok zaznamenali v Nitrianskom kraji – 21 760 KJ a Banskobystrickom kraji – 12 557 KJ, prírastok zaznamenal len Bratislavský kraj – 4 017 KJ. Najmenší fond KL pre deti majú v Bratislavskom kraji – 364 608 KJ a Košickom kraji – 465 992 KJ, kde je najmenší fond tohto druhu literatúry aj z hľadiska počtu obyvateľov v predproduktívnom veku (do 14 rokov), KMK má však vo fonde 157 038 KJ takejto literatúry. Najväčší fond KL pre deti celkovo v rámci krajov majú v Prešovskom kraji – 675 624 KJ, kde je však najvyšší počet obyvateľov v predproduktívnom veku, preto pri porovnaní s počtom obyvateľov musíme konštatovať, že najväčší fond KL pre deti má Žilinský kraj – 645 167 KJ, kde je cca o 34 000 obyvateľov v predproduktívnom veku menej ako v Prešovskom kraji.

V rámci krajov sme prepočítali údaje o počte odbornej a krásnej literatúry pre deti na počet obyvateľov v kraji v predproduktívnom veku (do 14 rokov) podľa údajov publikovaných na webe Štatistického úradu SR. Na porovnanie údajov sme použili prepočty na obyvateľov do 14 rokov, aj keď v štatistických formulároch o knižnici uvádzame údaje o používateľoch do 15 rokov, pretože pri použití rovnakej metódy možno údaje medzi kraji a okresmi porovnať.

Kraj	OL pre deti	KL	% reg. pouz. z počtu obyv. do 14 rokov
Bratislavský	1,112	4,570	20,139
Nitriansky	1,259	6,095	23,614
Trnavský	1,332	6,157	27,794
Trenčiansky	1,051	6,265	27,070
Žilinský	0,943	5,365	29,305
Banskobystrický	1,097	5,927	22,733
Prešovský	0,773	4,387	27,777
Košický	0,578	3,392	16,765

Z prepočtov vidíme, že najhoršie vybavené fondy OL a KL pre deti sú v Košickom kraji, kde je aj najnižší podiel detských používateľov z celkového počtu obyvateľov v predproduktívnom veku – len šestina. Hodnoty v Košickom kraji sú ovplyvnené osobitným uvádzaním výsledkov o KMK, ktorá sa vykazuje ako špeciálna knižnica. Registruje 12 936 používateľov do 15 rokov, čo je z celkového počtu obyvateľov v predproduktívnom veku v kraji (137 366) 9,417 %. Najlepšia situácia je v Žilinskom kraji, kde podiel registrovaných detských používateľov predstavuje takmer tretinu z celkového počtu obyvateľov do 14 rokov v kraji.

Odoberanie periodík – celkovo najvyšší počet titulov periodík odoberal Nitriansky kraj – 1 344 titulov, no oproti roku 2006 počet odoberaných titulov v tomto kraji klesol o 39. Nitriansky kraj zaznamenal aj najvyšší počet exemplárov periodík – 1 477. Za ním nasleduje Žilinský kraj s počtom titulov 1 286 a počtom exemplárov 1 473. V Žilinskom kraji však odoberajú viac titulov zahraničných periodík – 172, za ním nasleduje Nitriansky kraj – 114 titulov. Najviac titulov zahraničných periodík odoberajú v Bratislavskom kraji – 184 titulov, z toho 153 titulov vo verejných knižniciach v Bratislave.

Najmenej titulov periodík odoberali v Košickom kraji – 569, čo je oproti roku 2006 pokles o 10 titulov. V tomto kraji bol aj najnižší počet exemplárov periodík – 674, čo je oproti roku 2006 pokles o 7 titulov. Najvyšší nárast počtu titulov periodík zaznamenali v Prešovskom kraji – 77, ale odoberali najnižší počet titulov zahraničných periodík. Najvyšší nárast v počte exemplárov periodík zaznamenal Trenčiansky kraj – 189.

Najviac titulov zahraničných periodík odoberali v Bratislavskom kraji – 184 titulov, z toho 153 titulov vo verejných knižniciach v Bratislave. Bratislavský kraj mal oproti roku 2006 aj najväčší nárast v počte titulov zahraničných periodík – o 19 titulov, rovnako ako Prešovský kraj, ktorý však bol so 70 titulmi krajom s najnižším počtom odoberaných zahraničných periodík. Najväčší úbytok zahraničných periodík zaznamenal Nitriansky kraj – o 11. Nárast zahraničných periodík zaevidoval Bratislavský, Prešovský, Žilinský a Banskobystrický kraj.

CELKOVÝ PRÍRASTOK V KRAJOCH

Najvyšší prírastok spolu mali v Žilinskom kraji – 49 003 KJ, potom v Prešovskom kraji – 42 080 KJ a napokon v Nitrianskom kraji – 37 643 KJ.

Prírastok KJ na 1 obyvateľa so zreteľom na počet obyvateľov v kraji:

Kraj	Prírastok spolu	Prírastok kúpou
1. Žilinský	0,070	0,0535
2. Trnavský	0,064	0,0489
3. Trenčiansky	0,061	0,0426
4. Bratislavský	0,056	0,0453
5. Banskobystrický	0,055	0,0356
6. Nitriansky	0,053	0,0357
7. Prešovský	0,052	0,0370
8. Košický	0,047	0,0206

Prírastok darmi sa zaznamenal len v Trenčianskom kraji – 1 376 KJ, najväčší úbytok darov v porovnaní s rokom 2006 bol v Trnavskom kraji – 6 678 KJ a Banskobystrickom kraji – 4 573 KJ.

Prírastok kúpou bol najvyšší v Žilinskom kraji – 37 184 KJ a v Prešovskom kraji – 29 638 KJ, najmenej prírastkov kúpou bolo v Košickom kraji – 15 943 KJ. Darmi získal najviac prírastkov Nitriansky kraj – 11 996 KJ, potom Košický kraj – 11 117 KJ a napokon Prešovský kraj – 11 001 KJ; najmenej Bratislavský kraj – 6 464 KJ a Trnavský kraj – 7 505 KJ.

OKRESY

Počet KJ na 1 obyvateľa v rámci okresov:

Najvyšší		Najnižší	
1. Turčianske Teplice	5,12	1. Košice – mesto	1,42
2. Rožňava	4,94	2. Námestovo	1,92
3. Dolný Kubín	4,76	3. Banská Bystrica	2,14
4. Veľký Krtíš	4,71	4. Levoča	2,17
5. Žiar nad Hronom	4,60	5. Stropkov	2,21
6. Banská Štiavnica	4,56	6. Vranov nad Topľou	2,21
7. Trenčín	4,53	7. Púchov	2,22

Najmenšie fondy jednotlivých typov dokumentov na počet obyvateľov v okresoch (KJ/1 obyv.):

OLPD		KLPD	
Snina	0,455	Košice – mesto	0,709
Banská Bystrica	0,471	Stropkov	0,814
Malacky	0,483	Námestovo	0,814
Trebišov	0,489	Vranov nad Topľou	0,873
Námestovo	0,515	Snina	0,876
Vranov nad Topľou	0,542	Levoča	0,876
Partizánske	0,562	Banská Bystrica	0,894
Púchov	0,584	Púchov	0,976
Senec	0,585	Ilava	0,980
Skalica	0,585	Bytča	0,980
		Prešov	0,993

Ako vidíme z prepočtu, najskromnejšie vybavené knižničné fondy pre dospelých (OLPD a KLPD) na počet obyvateľov boli v roku 2007 v okresoch Snina, Námestovo, Vranov nad Topľou, Banská Bystrica a Púchov. V Banskej Bystrici je však Štátna vedecká knižnica, kde je pre dospelých k dispozícii fond OLPD.

Najväčšie fondy jednotlivých typov dokumentov na počet obyvateľov v okresoch (KJ/1 obyv.):

OLPD		KLPD	
Zvolen	1,786	Poltár	2,342
Dolný Kubín	1,509	Turčianske Teplice	2,293
Rožňava	1,312	Veľký Krtíš	2,203
Žiar nad Hronom	1,253	Rožňava	2,150
Veľký Krtíš	1,223	Levice	2,025
Lučenec	1,204	Lučenec	2,020
Čadca	1,162	Kysucké	
		Nové Mesto	1,974
Prešov	0,959	Dolný Kubín	1,974
Spišská Nová Ves	0,755	Žarnovica	1,956
Považská Bystrica	0,714	Banská Štiavnica	1,939
		Dunajská Streda	1,927

Z prepočtu vidíme, že najväčšie KF pre dospelých (OLPD a KLPD) na počet obyvateľov boli v roku 2007 v okresoch Rožňava, Veľký Krtíš, Lučenec a Dolný Kubín. Ak však berieme do úvahy dopĺňovanie fondov, z uvedených okresov fondy obnovujú najviac v okrese Dolný Kubín.

KF jednotlivých typov literatúry pre obyvateľov v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) podľa okresov:

Okres	OL	KL	% reg. použ. z počtu obyv. do 14 rokov
	pre deti		
Bratislava	1,285	4,406	20,151
Senec	0,658	5,152	18,945
Malacky	0,736	4,454	18,169
Pezinok	0,989	5,108	23,667
Nitra	1,128	5,041	18,073
Komárno	1,791	6,178	20,431
Levice	1,284	6,868	32,388
Nové Zámky	1,206	6,023	20,753
Šaľa	1,072	5,318	18,008
Topoľčany	0,993	6,492	35,278
Zlaté Moravce	1,291	8,298	24,730
Trnava	1,561	6,582	30,782
Dunajská Streda	1,682	5,329	21,711
Galanta	1,302	6,956	26,621
Hlohovec	1,285	6,339	28,920
Piešťany	1,303	6,401	31,658
Senica	0,788	6,053	21,897
Skalica	0,771	5,183	24,204
Trenčín	1,437	7,171	31,169
Bánovce nad Bebravou	0,859	7,175	24,279
Ilava	0,800	4,013	23,455
Myjava	1,193	8,480	30,657
Nové Mesto nad Váhom	1,700	9,103	25,234
Partizánske	0,803	5,731	18,922
Považská Bystrica	0,813	4,219	20,484
Prievidza	0,988	6,634	35,900
Púchov	0,530	4,039	17,623
Žilina	0,862	6,360	32,848
Bytča	0,607	4,892	26,775
Čadca	1,300	6,100	40,892
Dolný Kubín	1,306	5,800	30,766
Kysucké Nové Mesto	0,983	5,888	31,043
Liptovský Mikuláš	1,040	7,158	31,997
Martin	1,255	5,002	25,488
Námestovo	0,371	1,985	18,169
Ružomberok	0,748	5,379	23,508
Turčianske Teplice	1,820	2,983	24,768
Tvrdošín	0,728	3,661	25,223
Zvolen	1,380	6,010	37,978
Banská Bystrica	0,793	5,230	29,843
Banská Štiavnica	1,281	8,472	23,117
Brezno	1,141	5,540	15,923
Detva	0,934	6,072	39,485
Krupina	0,930	6,385	24,564
Lučenec	1,167	5,975	19,487
Poltár	1,258	6,808	19,925
Revúca	0,705	5,501	10,023
Rimavská Sobota	0,832	4,168	14,300
Veľký Krtíš	1,405	7,094	22,174
Žarnovica	1,426	6,496	18,406
Žiar nad Hronom	1,635	8,722	25,366
Prešov	0,919	4,239	23,705
Bardejov	0,730	4,379	36,019
Humenné	0,762	5,394	36,252
Kežmarok	0,587	4,489	29,506
Levoča	0,782	2,930	18,128
Medzilaborce	0,835	8,963	21,294
Poprad	0,903	4,044	30,269
Sabinov	0,503	3,370	18,359
Snina	0,454	5,067	22,336
Stará Ľubovňa	1,045	5,762	36,039
Stropkov	0,418	3,507	24,472
Svidník	1,375	6,953	38,408
Vranov nad Topľou	0,600	3,259	23,873
Košice – mesto	0,114	0,499	6,838
Košice – okolie	0,707	3,872	12,187
Gelnica	0,570	3,841	15,431
Michalovce	0,593	4,694	29,374
Rožňava	1,491	7,053	16,654
Sobrance	1,104	6,353	26,824
Spišská Nová Ves	0,599	3,491	17,480
Trebišov	0,629	3,918	25,157

Ako sme uviedli pri hodnotení krajov, výsledky za Košice – mesto ovplyvňuje prítomnosť KMK, pretože jej výsledky sa vykazujú osobitne v rámci špeciálnych knižníc. Z prehľadu prepočtov vidíme, že veľkosť KF sa nie vždy priamoúmerne premieta do zvýšeného záujmu detských používateľov o využívanie služieb knižnice, závisí od obnovovania fondu a dobrej spolupráce knihovníčok so školami a s detskými používateľmi. Najlepšie a najhoršie výsledky v percentuálnom podiele detských používateľov z celkového počtu detí do 14 rokov v okrese sú vyznačené polotučne. Medzi okresmi opäť exceluje s nadpriemernými výsledkami okres Čadca, ale aj Detva a Svidník.

Celkové prírastky a prírastky kúpou a darmi v rámci okresov:

Najvyššie	Celkový		
	Kúpou	Dary	
1. Bratislava	22 631	18 835	3 753
2. Žilina	14 356	10 810	3 546
3. Trenčín	10 837	7 466	3 329
4. Prievidza	10 236	6 183	3 779
5. Prešov	9 912	5 765	3 556
6. Nitra	9 425	6 063	3 362
7. Čadca	8 722	5 904	1 070
8. Michalovce	8 526	1 988	1 428

Najnižšie	Celkový		
	Kúpou	Dary	
1. Medzilaborce	147	76	66
2. Stropkov	295	131	164
3. Sobrance	378	264	114
4. Banská Štiavnica	640	470	168
5. Svidník	762	511	251
6. Revúca	869	748	121
7. Bytča	991	896	95
8. Levoča	1 033	739	294

REGIONÁLNE KNIŽNICE S KRAJSKOU PÔSOBNOSŤOU**Najväčší KF podľa prepočtu KJ na 1 obyvateľa v rámci RKK:**

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne	4,41
Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene	4,36
Malokarpatská knižnica v Pezinku	4,16

Najmenší KF podľa prepočtu KJ na 1 obyvateľa v rámci RKK:

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach	1,40
Krajská knižnica Karola Kmeťka Nitra	2,38

Najmenšie fondy jednotlivých typov dokumentov v RKK na počet obyvateľov v sídlach:

OLPD	KLPD	OL pre deti	KL pre deti
Košice 0,613	Košice 0,701	Košice 0,015	Košice 0,072
Nitra 1,035	Prešov 0,914	Nitra 0,115	Nitra 0,451
Prešov 1,158	Nitra 0,970	Žilina 0,138	Prešov 0,488
Žilina 1,187	Trnava 1,043	Prešov 0,173	Trenčín 0,582

Najväčšie fondy jednotlivých typov dokumentov v RKK na počet obyvateľov v sídlach:

OLPD	KLPD	OL pre deti	KL pre deti
Zvolen 2,377	Pezinok 1,680	Pezinok 0,241	Pezinok 0,848
Trenčín 2,302	Žilina 1,402	Trnava 0,233	Žilina 0,815

Trnava 1,777	Trenčín 1,349	Zvolen 0,200	Zvolen 0,702
Pezinok 1,387	Zvolen 1,083	Trenčín 0,181	Trnava 0,599

Prepočet jednotlivých typov dokumentov pre deti na počet detských používateľov registrovaných v RKK (nemáme údaje o počte obyvateľov v predproduktívnom veku v mestách):

Najmenšie fondy pre deti		Najväčšie fondy pre deti	
OL	KL	OL	KL
Košice 1,529	Košice 7,153	Nitra 4,896	Nitra 19,129
Žilina 2,865	Prešov 10,832	Pezinok 4,790	Žilina 16,897
Zvolen 3,368	Trnava 11,073	Trenčín 4,714	Pezinok 16,866
Prešov 3,849	Zvolen 11,832	Trnava 4,312	Trenčín 15,148

V rámci RKK mala najväčší celkový prírastok Žilinská knižnica v Žiline – 10 556 KJ, z toho kúpou 8 656 KJ, Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne – 5 860 KJ, z toho kúpou 4 191 KJ a Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave – 5 504 KJ, z toho kúpou 3 983 KJ. Najmenší celkový prírastok mala Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove – 3 850 KJ, kde aj najmenej nakúpili – 1 979 KJ.

Celkový prírastok a prírastok kúpou na 1 obyvateľa v sídle RKK:

	Prírastok spolu /1 obyv.	Prírastok kúpou /1 obyv.
Pezinok	0,1944	0,1577
Nitra	0,0591	0,0291
Trnava	0,0806	0,0583
Trenčín	0,1030	0,0737
Žilina	0,1235	0,1013
Zvolen	0,0919	0,0685
Prešov	0,0420	0,0216
Košice	0,0186	0,0104

REGIONÁLNE KNIŽNICE

Najväčší KF v prepočte na 1 obyvateľa v sídle knižnice v rámci RK (KJ/1 obyv.):

Kremnica	10,97
Svidník	7,76
Rožňava	5,49
Galanta	5,44
Čadca	5,18

Najmenší KF v prepočte na 1 obyvateľa v rámci RK (KJ/1 obyv.) je v RK v Bratislave – 0,67. Údaje o Mestskej knižnici v Bratislave však nie sú porovnateľné s inými RK pri prepočte na 1 obyvateľa. Verejné knižnice v Bratislave majú spolu 2,93 KJ na 1 obyvateľa Bratislavy.

Najmenší KF v prepočte na 1 obyvateľa v sídle knižnice v rámci RK (KJ/1 obyv.):

Banská Bystrica	1,55
Prievidza	2,02
Trebišov	2,29
Považská Bystrica	2,42
Poprad	2,50
Bardejov	2,53

Najmenšie fondy na počet obyvateľov v sídle RK:

OLPD		KLPD	
Bratislava	0,238	Bratislava	0,305
Banská Bystrica	0,442	Banská Bystrica	0,509

Trebišov	0,637	Prievidza	0,597
Považská Bystrica	0,695	Trebišov	0,612
Martin	0,907	Bardejov	0,838
Komárno	0,945	Poprad	0,862
Prievidza	0,955	Spišská Nová Ves	0,888
Bardejov	0,955	Michalovce	0,984
Liptovský Mikuláš	0,961	Vranov nad Topľou	0,985
Michalovce	0,969	Liptovský Mikuláš	1,009
		Martin	1,048

OL pre deti

Bratislava	0,035
Michalovce	0,040
Prievidza	0,080
Banská Bystrica	0,088
Liptovský Mikuláš	0,108
Považská Bystrica	0,111
Bardejov	0,130
Poprad	0,130
Humenné	0,131
Martin	0,154
Topoľčany	0,164

KL pre deti

Bratislava	0,090
Prievidza	0,385
Poprad	0,412
Považská Bystrica	0,428
Dunajská Streda	0,527
Martin	0,539
Spišská Nová Ves	0,548
Levice	0,552
Nové Zámky	0,584

Najväčšie fondy na počet obyvateľov v sídle RK:

OLPD

Kremnica	4,109
Svidník	2,380
Čadca	2,217
Dolný Kubín	2,030
Rožňava	1,946
Dunajská Streda	1,892
Rimavská Sobota	1,685
Lučenec	1,569
Stará Ľubovňa	1,548
Humenné	1,519

KLPD

Kremnica	3,379
Svidník	2,484
Galanta	2,321
Rožňava	2,119
Senica	1,964
Lučenec	1,895
Dolný Kubín	1,769
Komárno	1,699
Čadca	1,525
Dunajská Streda	1,462

OLPD pre deti

Svidník	0,535
Kremnica	0,475
Galanta	0,378
Čadca	0,340
Dunajská Streda	0,317
Dolný Kubín	0,261
Rožňava	0,246
Rimavská Sobota	0,237
Komárno	0,228
Lučenec	0,204

KLPD pre deti

Kremnica	2,872
Svidník	2,357
Galanta	1,335
Rimavská Sobota	1,074
Čadca	1,064
Stará Ľubovňa	0,908
Trebišov	0,883
Lučenec	0,840
Veľký Krtíš	0,776
Vranov nad Topľou	0,758

Celkový prírastok a prírastok kúpou a darmi v rámci RK:

Najvyšší

	Celkový	Kúpou	Dary
1. Prievidza	4 244	2 988	1 117
2. Bratislava	3 804	2 406	1 398
3. Martin	3 753	3 533	220
4. Liptovský Mikuláš	3 386	2 366	1 020
5. Čadca	3 382	2 643	739
6. Poprad	3 169	1 715	1 454
7. Považská Bystrica	2 798	2 494	304
8. Vranov nad Topľou	2 370	1 848	514

Najnižší

	Celkový	Kúpou	Dary
1. Svidník	545	295	250
2. Stará Ľubovňa	762	699	63
3. Michalovce	873	261	612
4. Topoľčany	925	756	169
5. Trebišov	1 248	706	509
6. Komárno	1 255	431	824
7. Veľký Krtíš	1 292	969	311
8. Kremnica	1 397	1 070	327

Celkový prírastok a prírastok kúpou na 1 obyvateľa v sídle RK:**Najvyšší**

	Prírastok spolu /1 obyv.	Prírastok kúpou /1 obyv.
1. Kremnica	0,2501	0,1916
2. Čadca	0,1309	0,1023
3. Dolný Kubín	0,1103	0,0844
4. Liptovský Mikuláš	0,1033	0,0722
5. Vranov nad Topľou	0,1027	0,0801
6. Senica	0,1013	0,0936
7. Rimavská Sobota	0,0947	0,0818
8. Veľký Krtíš	0,0942	0,0706
9. Galanta	0,0920	0,0883
10. Dunajská Streda	0,0903	0,0693

Najnižší

	Prírastok spolu /1 obyv.	Prírastok kúpou /1 obyv.
1. Bratislava	0,0089	0,0056
2. Banská Bystrica	0,0216	0,0174
3. Michalovce	0,0219	0,0065
4. Topoľčany	0,0322	0,0263
5. Komárno	0,0346	0,0119
6. Svidník	0,0445	0,0241
7. Spišská Nová Ves	0,0454	0,0095
8. Trebišov	0,0535	0,0302
9. Stará Ľubovňa	0,0464	0,0425
10. Nové Zámky	0,0487	0,0204

6. Zvolen	1,75	(1,421)
7. Liptovský Mikuláš	1,74	(1,384)
8. Zvolen		(1,421)
9. Žilina		(1,188)
10. Bratislava – mesto		(1,171)
11. Považská Bystrica		(1,073)

Najnižší

1. Poltár	0,26	(0,254)
2. Košice – okolie	0,31	(0,292)
3. Turčianske Teplice	0,37	(0,363)
4. Gelnica	0,41	(0,396)
5. Revúca	0,42	(0,363)
6. Malacky	0,45	(0,433)
7. Medzilaborce	0,46	(0,460)
8. Banská Štiavnica		(0,455)
10. Michalovce		(0,683)
11. Galanta		(0,743)
12. Nové Zámky		(0,941)

Z RKK má najvyšší obrat Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene – 2,13 (1,792), Krajská knižnica v Žiline – 2,57 (1,663), Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (1,595), Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach (1,590), Malokarpatská knižnica v Pezinku (1,478), Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre (1,471) a Knižnica P. O. Hviezdoslava (1,422). Najnižší obrat mala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave (1,266).

OBRAT FONDŮV

Jedným z dôležitých ukazovateľov kvality budovania KF je jeho obrat, preto uvádzame aj tieto prepočty. Za dobrý obrat fondu považujeme výsledok 2, hodnoty pod 1,8 považujeme za nízky obrat fondu a hodnoty nad 2,2 za vysoký obrat fondu.

Relatívne dobrý obrat fondu dosahujú verejné knižnice SR, a to pri prepočte na celkový počet výpožičiek, ak však robíme prepočet podľa normy STN ISO 11620 Informácie a dokumentácia, Ukazovatele výkonu knižníc, podľa ktorej pri prepočte obratu KF neberieme do úvahy výpožičky periodík, potom majú knižnice nízky obrat fondu. Tieto výsledky sú uvedené v zátvorkách:

V rámci krajov má najnižší obrat fondu Košický kraj – 0,96 (bez výpožičiek periodík len 0,794), za ním nasleduje Banskobystrický kraj (0,816), Trnavský kraj (0,852), Nitriansky kraj (0,868) a Trenčiansky kraj (0,914). Obrat KF nad 1 majú verejné knižnice v Prešovskom kraji – 1,021, Bratislavský kraj – 1,033 a najvyšší obrat má Žilinský kraj – 1,218. V Žilinskom kraji sú relatívne vyvážené hodnoty obratu fondov v okresoch pri prepočte na celkový počet výpožičiek, celkový priemer kazí len okres Turčianske Teplice, kde je obrat 0,37 (0,363), na celkový počet obyvateľov v okrese majú najvyšší počet KJ na 1 obyvateľa – 5,12, ale pri takom nízkom obrate možno konštatovať, že KF je zastaraný.

Obrat KF vo verejných knižniciach v okresoch pri prepočte na celkový počet výpožičiek a v zátvorkách na počet výpožičiek bez výpožičiek periodík:

Najvyšší

1. Košice – mesto	2,08	(1,576)
2. Martin	1,93	(1,437)
3. Bardejov	1,84	(1,717)
4. Čadca	1,83	(1,473)
5. Poprad	1,75	(1,369)

Obrat v rámci RK:**Najvyšší**

1. Liptovský Mikuláš	3,96	(3,110)
2. Bardejov	3,91	(3,596)
3. Čadca	3,47	(2,615)
4. Veľký Krtíš	3,40	(2,170)
5. Dolný Kubín	3,24	(2,12)
6. Martin	3,09	(2,175)
7. Poprad	2,85	(2,086)
8. Topoľčany		(2,440)
9. Levice		(2,363)
10. Rimavská Sobota		(2,303)
11. Veľký Krtíš		(2,170)
12. Stará Ľubovňa		(2,128)
13. Trebišov		(2,141)
14. Poprad		(2,086)
15. Senica		(1,919)

Najnižší

1. Bratislava MsK	1,43	(1,080)
2. Nové Zámky	1,46	(1,171)
3. Lučenec	1,52	(1,105)
4. Komárno	1,56	(1,071)
5. Rožňava	1,60	(1,332)
6. Humenné	1,62	(1,380)
7. Svidník	1,62	(1,371)
8. Galanta		(1,281)
9. Prievidza		(1,296)
10. Michalovce		(1,354)
11. Vranov nad Topľou		(1,461)
12. Dunajská Streda		(1,472)
13. Považská Bystrica		(1,673)
14. Spišská Nová Ves		(1,752)

Hodnoty obratu fondu v RK v ľavom stĺpci považujeme za veľmi dobré, obrat fondu v RK v pravom stĺpci je však nízky. Ako sme už uviedli, údaje za Mestskú knižnicu v Bratislave sú skreslené, lebo sa prepočítavajú na celkový počet obyvateľov Bratislavy a treba zohľadniť, že jej obyvatelia využívajú služby 17 verejných, ale aj ďalších typov knižníc.

ODPORÚČANIA IFLA A VEREJNÉ KNIŽNICE SR

Pre názornejšie vykreslenie stavu verejných knižníc SR sme v ročenke predložili opäť ich porovnanie s odporúčaniami IFLA pre verejné knižnice. Prepočty sme urobili podľa aktuálnych údajov o počte obyvateľov za rok 2007 zo Štatistického úradu SR.

Ak porovnáme odporúčania IFLA a stav verejných knižníc SR v roku 2007 podľa okresov, vidíme, že len

v Košiciach – meste sú fondy menšie ako v odporúčaniach IFLA. Kvôli nesystematickému a nedostatočnému finančnému zabezpečeniu nákupu nových KJ, knižnice zo svojich fondov menej vyradujú a nie je istota, že vyradenú knihu nahradia novou.

Pri porovnaní odporúčaní IFLA v prírastkoch a celkovom počte pracovníkov so stavom v roku 2007 vo verejných knižniciach, musíme konštatovať, že naše knižnice sú značne znevýhodnené. Vo všetkých krajoch majú podstatne nižšie prírastky, ako sú odporúčania IFLA. Najhoršia situácia je v Prešovskom kraji – o 122 394,40 KJ menej a v Košickom kraji – o 120 102,55 prírastkov menej. Analogická situácia je v personálnom zabezpečení knižničných služieb. Najviac pracovníkov chýba v Košickom kraji – cca o 108 menej a v Prešovskom kraji – cca o 92 menej.

Rovnako nepriaznivý výsledok je pri porovnaní stavu v zabezpečení verejných knižníc kvalifikovanými pracovníkmi s odporúčaniami IFLA, podľa ktorých sa za kvalifikovaných považujú len pracovníci s VŠ knihovníckym alebo postgraduálnym knihovníckym a informačným vzdelaním. Opäť je najhoršia situácia v Košickom a v Prešovskom kraji.

Najväčšie rozdiely v prírastkoch a pracovníkoch podľa odporúčaní IFLA a stavom vo verejných knižniciach SR v roku 2007 v rámci okresov:

Prírastky	Pracovníci
1. Košice – mesto -38 772,6	1. Košice – mesto -40,84
2. Nitra -23 355,4	2. Bratislava IV. -30,37
3. Prešov -23 160,6	3. Košice – okolie -27,86
4. Nové Zámky -20 902,8	4. Prešov -24,15
5. B. Bystrica -18 651,0	5. Banská Bystrica -18,40
6. Bratislava II. -17 894,8	6. Malacky -17,87
7. Bratislava V. -17 798,4	7. Kežmarok -16,62
8. Komárno -17 686,6	8. Nitra -16,56

Personálne zabezpečenie knižníc v okresoch je v porovnaní s odporúčaniami IFLA značne poddimenzované (najväčšie rozdiely sú uvedené).

Údaje o počte kvalifikovaných pracovníkov vo verejných knižniciach SR sa zisťovali prvý raz a predstavujú len 11 % z počtu kvalifikovaných pracovníkov odporúčaných IFLA.

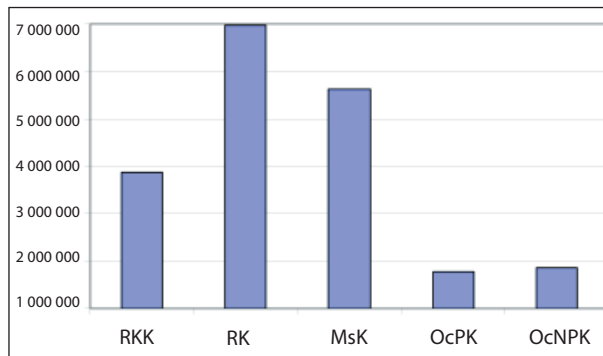
Podľa odporúčaní IFLA by knižnice mali nakúpiť dokumenty v hodnote 35 Sk na 1 obyvateľa. To znamená, že pri počte 5 396 068 obyvateľov by malo Slovensko podľa odporúčaní IFLA vynaložiť na nákup Kf 188 862 380 Sk, verejné knižnice však v roku 2007 použili na nákup len čiastku 51 587,41 mil. Sk. Pri takom nedostatočnom financovaní knižnice nemôžu plniť svoje úlohy na úrovni zodpovedajúcej súčasným potrebám informačnej spoločnosti.

VÝPOŽIČKY

V porovnaní s rokom 2006 sme zaznamenali pokles vo výpožičkách. Verejné knižnice mali v roku 2007 celkovo 20 102 704 výpožičiek, čo je oproti roku 2006, keď knižnice evidovali 20 819 305 výpožičiek, pokles o 716 601, t. j. o 3,44 %.

Tabuľka 4 Celkový počet výpožičiek v jednotlivých typoch verejných knižníc

RKK	3 868 530
RK	6 965 085
MsK	5 625 493
OcPK	1 788 478
OcNPK	1 855 118

Graf 4 Celkový počet výpožičiek v jednotlivých typoch verejných knižníc

Najväčší pokles v počte výpožičiek zaznamenali v Prešovskom kraji – o 299 357, t. j. o 9,64%, z toho výpožičky OLDP klesli o 116 900, výpožičky KLDK o 115 657, OL pre deti o 31 269 a výpožičky KL pre deti o 70 998. V rámci krajov zaznamenali ďalší najväčší pokles v počte výpožičiek v Nitrianskom kraji – o 193 868 výpožičiek, z toho najviac klesol počet výpožičiek OLDP – o 59 912 (8,82%) a OL pre deti – o 24 843 výpožičiek menej ako v roku 2006, t. j. o 9,87 %.

Najlepšie hodnoty v počte výpožičiek v porovnaní s rokom 2006 dosiahol Bratislavský kraj – nárast o 61 439, t. j. o 2,62 %. Jediné Trenčiansky kraj zaznamenal nárast vo výpožičkách OL pre deti – 6 499, ostatné kraje vykazujú pokles výpožičiek literatúry pre deti. Nárast počtu výpožičiek KL pre deti zaznamenali v Banskobystrickom kraji – 108 837, t. j. o 42,13 %, v Žilinskom kraji – 5 924, t. j. o 0,87 % a v Trnavskom kraji –3 707, t. j. o 1,04 %. Nárast počtu výpožičiek KL pre deti hodnotíme v čase počítačových hier a iných lákadiel trávenia voľného času detí mimoriadne pozitívne. Tým nastal zvrät vo vývoji výpožičiek literatúry pre deti, keďže už niekoľko rokov sme konštatovali sústavný pokles týchto výpožičiek.

V prepočte na 1 obyvateľa bolo najmenej výpožičiek v Prešovskom a Košickom kraji – po 3,50, najviac výpožičiek pripadlo na 1 obyvateľa v Žilinskom kraji – 5,32.

Výpožičky v prepočte na 1 obyvateľa v okresoch:

Najvyššie		Najnižšie	
1. Dolný Kubín	8,07	1. Košice – okolie	0,96
2. Zvolen	7,20	2. Gelnica	1,15
3. Čadca	7,08	3. Malacky	1,16
4. Martin	6,19	4. Poltár	1,19
5. Liptovský Mikuláš	6,17	5. Revúca	1,58
6. Žilina	5,95	6. Snina	1,72
7. Trenčín	5,71	7. Turčianske Teplice	1,89

V rámci RKK zaznamenali celkový nárast výpožičiek v dvoch knižniciach. Prvou je Krajská knižnica v Žiline, kde sa v porovnaní s rokom 2006 zvýšil počet výpožičiek o 32 370, t. j. o 4,34%; o 3,48% sa zvýšili výpožičky OLDP, výpožičky KLDP klesli o 0,14%, výpožičky OL pre deti vzrástli o 4,40% a výpožičky KL pre deti až o 7,26%. Výpožička na 1 obyvateľa vzrástla o 0,38 KJ, t. j. o 4,39% – 9,11 KJ na obyvateľa. Výpožička na 1 používateľa vzrástla o 1,55 KJ, t. j. o 3,21% – 49,80 KJ na používateľa.

Druhou knižnicou, v ktorej zaznamenali nárast, je Malokarpatská knižnica v Pezinku. Celkový počet výpožičiek sa zvýšil o 3 577, t. j. o 1,95%. V tejto knižnici počet výpožičiek OLDP klesol o 1 416, na druhej strane však vzrástol počet výpožičiek KLDP – 3 784. Rovnako vzrástli výpožičky OL pre deti – 857, ale výpožičky KL pre deti klesli o 237. Výpožička na 1 používateľa vzrástla o 3,48 a opäť dosahuje najvyššiu hodnotu v RKK – 56,79 KJ na používateľa. Knižnica zaznamenala aj relatívne vysoký počet výpožičiek na 1 obyvateľa – 8,70. Najviac výpožičiek na 1 obyvateľa dosiahli v RKK vo Zvolene – 9,29, ďalej v RKK Žilina – 9,11, RKK Trenčín – 8,80 a RKK Pezinok – 8,70. Najmenej výpožičiek na 1 obyvateľa majú v RKK v Košiciach – 2,94 a v RKK Nitra, čo je zrejme následok sťahovania do iných priestorov, kam si ešte pôvodní používatelia nenašli cestu.

Okrem RKK Žilina a RKK Pezinok ostatné knižnice tohto typu zaznamenali pokles výpožičiek. V Knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove to je až o 219 231 výpožičiek menej ako v roku 2006.

Výpožičky na 1 obyvateľa v RK:

Najvyššie		Najnižšie	
1. Kremnica	24,74	1. Bratislava	0,96
2. Čadca	17,96	2. Banská Bystrica	3,15
3. Dolný Kubín	15,24	3. Prievidza	3,42
4. Svidník	12,57	4. Komárno	4,46
5. Veľký Krtíš	12,52	5. Spiš. Nová Ves	4,78
6. Rimavská Sobota	10,70	6. Nové Zámky	5,08
7. Liptovský Mikuláš	10,65	7. Trebišov	5,29
8. Stará Ľubovňa	10,24	8. Michalovce	5,52
9. Galanta	9,97	9. Humenné	5,54
10. Bardejov	9,89	10. Vranov nad Topľou	5,62
11. Senica	9,15	11. Považská Bystrica	6,04
12. Rožňava	8,77	12. Lučenec	6,73
13. Levice	8,75	13. Poprad	7,13
14. Topoľčany	8,56	14. Dunajská Streda	7,74
15. Martin	8,20		

8 RKK realizovalo spolu 3 868 530 výpožičiek, t. j. 19,23% z celkového počtu výpožičiek. 29 RK realizovalo 6 965 085 výpožičiek, t. j. 34,62% z celkového počtu výpožičiek. To znamená, že všetkých 37 RK realizovalo 53,85% všetkých výpožičiek a 107 mestských knižníc 5 625 493 výpožičiek, čo je o 61 707 výpožičiek menej ako v roku 2006 a čo predstavuje 27,96% všetkých výpožičiek. Preto treba pri posudzovaní okresov brať do úvahy, že prítomnosť regionálnej, ale aj mestskej knižnice výrazne ovplyvňuje počet výpožičiek na 1 obyvateľa v okrese.

Množstvo výpožičiek nepochybne súvisí s kvalitou budovania a obnovou fondu v jednotlivých knižniciach a prirodzene s počtom obyvateľov v sídle knižnice, ak sú informovaní o službách knižnice a majú potrebu ich využívať.

ĎALŠIE PREPOČTY O SLUŽBÁCH A PODMIENKACH RKK A RK

Regionálne knižnice s krajskou pôsobnosťou

	Najvyššie hodnoty		Najnižšie hodnoty	
Čít. miesta/ 1 000 obyv.	Pezinok	3,43	Košice	0,17
	Trenčín	2,26	Prešov	0,84
Priestory pre použ./ 1 000 obyv.	Žilina	30,54	Nitra	18,25
	Pezinok	26,64	Košice	21,11
PC s internetom pre ver./ 1 000 obyv.	Zvolen	0,37	Nitra	0,106
	Trenčín	0,33	Prešov	0,109
Výpožičky/ 1 prev. hodinu	Žilina	283,29	Pezinok	79,72
	Košice	260,15	Zvolen	139,84
	Prešov	198,96	Nitra	160,33
	Trnava	167,89	Trenčín	164,11
Reg. informácie /1 obyv.	Pezinok	1,64	Košice	neuviedli
	Nitra	0,76	Zvolen	0,035
Návšt./1 obyv.	Žilina	3,27	Košice	0,86
	Trenčín	3,14	Prešov	1,52
Účastníci podujatí/ 1 obyv.	Trnava	0,226	Košice	0,025
	Pezinok	0,193	Zvolen	0,123
Použ. internetu/ 1 obyv.	Zvolen	0,581	Nitra	0,019
	Trenčín	0,501	Trnava	0,0728
Návšt. www/ 1 obyv. (v Sk)	Zvolen	2,19	Nitra	neuviedli
	Pezinok	1,30	Žilina	0,15
Poplatky za kniž. činnosti/1 použ.	Trenčín	136,53	Prešov	63,18
	Žilina	98,95	Košice	68,38
Náklady na kniž./ 1 obyv. (v Sk)	Pezinok	360	Košice	80
	Trenčín	300	Prešov	130
	Zvolen	270	Nitra	160
	Žilina	210	Trnava	200

Regionálne knižnice

	Najvyššie hodnoty		Najnižšie hodnoty	
Čít. miesta/ 1 000 obyv.	Kremnica	6,626	Galanta	0,079
	Čadca	4,377	Prievidza	0,547
Priestory pre použ./ 1 000 obyv.	Kremnica	116,40	Bratislava	5,16
	Čadca	70,82	Trebišov	12,09
	Komárno	67,03	Banská Bystrica	13,39
PC s internetom pre ver./1 000 obyv.	Kremnica	1,432	Bratislava	0,039
	Stará Ľubovňa	1,278	Prievidza	0,195
Výpožičky/ 1 prev. hodinu	Martin	197,1	Trebišov	49,3
	Čadca	164,1	Vranov nad Topľou	58,9
	Poprad	150,8	Komárno	59,9
	Bratislava	148,3	Galanta	62,8
Reg. informácie/ 1 obyv.	Kremnica	1,54	Topoľčany	neuviedli
	Dolný Kubín	1,109	Trebišov	neuviedli
	Liptovský Mikuláš	1,064	Michalovce	0,002
Návšt./1 obyv.	Kremnica	5,061	Bratislava	0,300
	Čadca	4,742	Nové Zámky	0,922
Účastníci podujatí/ 1 obyv.	Stará Ľubovňa	0,661	Bratislava	0,045
	Dolný Kubín	0,619	Prievidza	0,101
Použ. internetu/ 1 obyv.	Čadca	0,838	Prievidza	0,011
	Stará Ľubovňa	0,581	Komárno	0,031
Návšt. www/ 1 obyv. (v Sk)	Rožňava	10,623	Humenné	neuviedli
	Spišská Nová Ves	2,554	Senica	neuviedli

Poplatky za kniž. činnosti/1 použ.	Stará Ľubovňa	174,89	Trebišov	44,02
	Spišská Nová Ves	157,95	Liptovský Mikuláš	59,66
Náklady na kniž./1 obyv. (v Sk)	Kremnica	0,79	Bratislava	0,05
	Svidník	0,78	Banská Bystrica	0,12
	Čadca	0,43	Prievidza	0,16

Mestská knižnica v Bratislave má medzi RK špecifické postavenie, pretože v Bratislave poskytuje svoje služby celkovo 17 verejných knižníc, ale pri RK robíme prepočty na celkový počet obyvateľov v sídle knižnice, v prípade Mestskej knižnice v Bratislave teda prepočty na celkový počet obyvateľov Bratislavy.

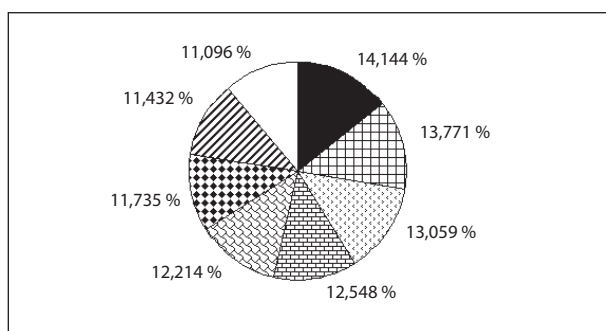
Z prehľadu na s. 11 vidíme, že niektoré knižnice opakovane dosahujú najvyššie hodnoty (v ľavom stĺpci) a iné knižnice najnižšie hodnoty (v pravom stĺpci). Takéto výsledky vyplývajú z dlhodobého rozdielných podmienok vo financovaní uvedených knižníc.

POUŽÍVATELIA

V roku 2007 zaznamenali vo verejných knižniciach SR **546 778 registrovaných používateľov**, čo je o 16 563 menej ako v predchádzajúcom roku (v roku 2006 bol pokles o 14 954), t. j. o 2,94 % (v roku 2006 bol pokles o 2,59 %, čo bol menší pokles ako v roku 2005 –3,93 %). Počet používateľov predstavoval 10,13 % z celkového počtu obyvateľov SR, čo je oproti roku 2000 pokles o 2,77 %. Používatelia do 15 rokov predstavujú 60,04 % z celkového poklesu používateľov, konkrétne ich bolo menej o 9 945.

Tabuľka 5 Registrovaní používatelia verejných knižníc SR v rokoch 2000 – 2007

Registrovaní používatelia	2 000	2 001	2 002	2 003
	697 006	678 637	643 550	618 367
Registrovaní používatelia	2 004	2 005	2 006	2 007
	601 869	578 295	563 341	546 778

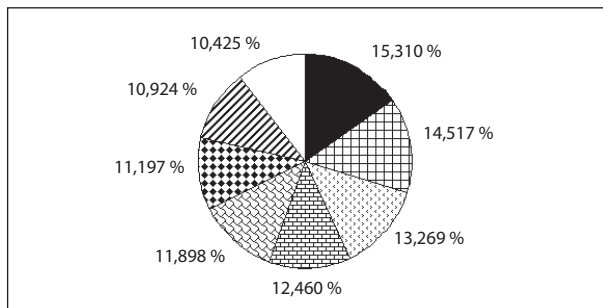
Graf 5 Registrovaní používatelia verejných knižníc SR v rokoch 2000 – 2007

Tabuľka 6 Používatelia verejných knižníc SR do 15 rokov v rokoch 2000 – 2007

Registrovaní používatelia do 15 rokov	2 000	2 001	2 002	2 003
	305 274	289 467	264 572	248 443

– pokračovanie tabuľky 6

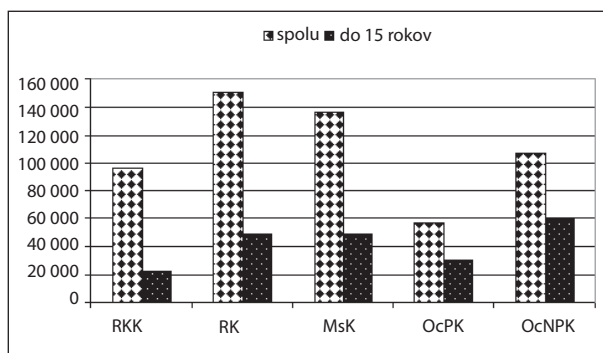
Registrovaní používatelia do 15 rokov	2 004	2 005	2 006	2 007
	237 247	223 263	217 823	207 878

Graf 6 Používatelia verejných knižníc SR do 15 rokov v rokoch 2000 – 2007

Tabuľka 7 Celkový počet používateľov a používateľov do 15 rokov v jednotlivých typoch verejných knižníc

Používatelia	Spolu	Do 15 rokov
RKK	95 802	22 099
RK	150 407	48 682
MsK	136 759	48 212
OcPK	56 469	29 935
OcNPK	107 341	58 950

Graf 7 Celkový počet používateľov a používateľov do 15 rokov v jednotlivých typoch verejných knižníc

Predpokladáme, že využívanie knižníc je v Košickom a Prešovskom kraji ovplyvnené vyšším podielom rómskej etnickej skupiny na celkovom počte obyvateľov ako v ostatných krajoch SR. Tento predpoklad však nemôžeme verifikovať a analyzovať po krajoch a venovať primeranú pozornosť tejto skupine zväčša len potenciálnych používateľov, pretože po roku 1989 sa na Slovensku nezisťujú údaje podľa etnickej príslušnosti. Odhaduje sa, že v SR je približne 390 000 príslušníkov rómskej etnickej skupiny a z toho je približne 132 000 detí – 33,8 % z rómskej etnickej skupiny. (Údaje sú prevzaté z publikácie *Rómske deti v slovenskom školstve*. – Bratislava : Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť, 2004. 94 s.)

Prehľad počtu obyvateľov v predproduktívnom veku podľa krajov v rokoch 2006 – 2007 (uvedené na webe Štatistického úradu SR):

Kraj	Počet obyv. do 14 rokov	% zastúpenie z celk. počtu obyv.
Bratislavský	79 782	13,22
Nitriansky	102 459	14,50
Trenčiansky	86 978	14,50
Trnavský	82 283	14,82
Banskobystrický	99 837	15,25
Prešovský	154 000	19,20
Košický	137 366	17,75
Žilinský	120 246	17,29

Zároveň treba brať do úvahy **demografický vývoj**, ktorý naznačuje pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku, ale nárast počtu obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku:

Vek	1996 (v %)	2000 (v %)	2006 (v %)
0 – 14	1 164 897 (21,66)	1 036 425 (19,18)	870 622 (16,14)
15 – 64	3 617 349 (67,25)	3 746 538 (69,35)	3 883 376 (72)
65 a viac	596 686 (11,09)	619 584 (11,47)	639 639 (11,86)

V rámci krajov nestúpol počet používateľov ani v jednom kraji – najmenší pokles v počte používateľov oproti roku 2006 však zaznamenal Bratislavský kraj – len o 537. Najvyšší pokles bol v Nitrianskom kraji – 3 850. Čo sa týka používateľov do 15 rokov, v tejto skupine knižnice opäť nezaznamenali nijaký nárast. Pozitívne však môžeme hodnotiť to, že najmenší pokles bol v Žilinskom kraji – 100. Najväčší úbytok používateľov do 15 rokov zaznamenali v Nitrianskom kraji – 2 395. Celkovo najviac registrovaných používateľov mali v Prešovskom kraji 97 603, t. j. 17,85 % všetkých používateľov verejných knižníc v SR. Najmenej používateľov registrovali vo verejných knižniciach v Bratislavskom kraji – 51 767, t. j. 9,47 % všetkých používateľov.

Používatelia v okresoch v roku 2007:

Reg. používatelia	Počet	Najvyššie % použ.
1. Zvolen	15 883	23,48
2. Čadca	16 060	17,35
3. Dolný Kubín	6 825	17,31
4. Trenčín	18 202	16,06
5. Stará Ľubovňa	7 821	15,13
6. Humenné	9 253	14,37
7. Svidník	4 650	13,96

Reg. používatelia	Počet	Najnižšie % použ.
1. Košice – okolie	4 863	4,34
2. Medzilaborce	662	5,42
3. Senec	3 304	5,67
4. Košice – mesto	14 322	6,10
5. Sobrance	1 578	6,80
6. Revúca	2 517	6,21
7. Malacky	4 079	6,07

Z prehľadu vidíme veľké rozdiely medzi percentuálnym zastúpením používateľov z počtu obyvateľov v jednotlivých okresoch, ktoré sa pohybujú v rozpätí od 4,34 % v okrese Košice – okolie do 23,48 % v okrese Zvolen.

Rozdiely v počte registrovaných používateľov v okresoch v roku 2007 a 2006:

Nárast		Úbytok	
1. Ilava	601	1. Nové Zámky	1 569
2. Skalica	581	2. Košice – mesto	991
3. Zvolen	336	3. Komárno	867
4. Trnava	325	4. Levice	865
5. Čadca	301	5. Martin	856
6. Kežmarok	244	6. Galanta	827
7. Bratislava	205	7. Liptovský Mikuláš	572

V rámci RKK zaznamenali najväčší nárast počtu registrovaných používateľov v RKK Žilina – o 168, z toho je nárast používateľov do 15 rokov o 28.

Pri prepočte percentuálneho zastúpenia počtu používateľov z počtu obyvateľov v sídlach týchto knižníc vidíme, že najvyššie zastúpenie pretrváva vo Zvolene – 31,20 %, v Trenčíne – 21,48 %, Žiline – 18,30 % a Trnave 18,26 %, najnižšie zastúpenie je v Košiciach – 6,07 %.

V rámci RK bol najväčší úbytok používateľov spolu v knižnici Nové Zámky – 969, vo Svidníku – 690 a v Martine – 538. Naopak, najviac nových používateľov získali v RK v Čadci – 166, Prievidzi – 161 a Bardejove – 139. V kategórii používateľov do 15 rokov zaznamenali ich nárast v RK v Bardejove – 263, Čadci – 248, Martine – 207, MsK v Bratislave – 189, Poprade – 159, Dunajskej Strede – 138 a v Dolnom Kubíne – 3. V ostatných RK zaznamenali úbytok používateľov do 15 rokov. Najväčšie úbytky boli v Humennom – 937, Banskej Bystrici – 453 a Nových Zámokoch – 406. Najvyššie percentuálne zastúpenie používateľov do 15 rokov z celkového počtu používateľov bolo v roku 2007 v RK Trebišov – 50,82 %, RK Banská Bystrica – 45,58 %, RK Svidník – 43,63 %, RK Topoľčany – 39,63 %, RK Levice – 39,58 %, RK Michalovce – 39,30 % a RK Dunajská Streda – 36,31 %.

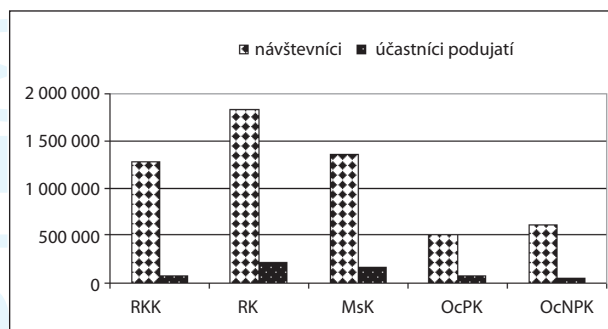
Percentuálne zastúpenie používateľov z počtu obyvateľov (najvyššie je v RK v mestách):

	2007	2006
1. Čadca	36,20	35,44
2. Kremnica	36,05	35,94
3. Svidník	30,52	35,85
4. Dolný Kubín	28,36	28,39
5. Vranov nad Topľou	23,23	23,87
6. Stará Ľubovňa	22,22	24,72
7. Bardejov	21,19	20,78
8. Humenné	21,19	22,69

V roku 2007 zaznamenali vo verejných knižniciach SR **5 580 781 návštevníkov**, čo je o 70 623 návštevníkov menej ako v roku 2006 (vtedy ich bolo 5 651 404, čo bol pokles o 258 603 v porovnaní s rokom 2005).

Tabuľka 8 Celkový počet návštevníkov a účastníkov podujatí v jednotlivých typoch verejných knižníc

	Návštevníci	Účastníci podujatí
RKK	1 279 573	82 898
RK	1 835 985	220 729
MsK	1 349 747	163 275
OcPK	504 717	80 425
OcNPK	610 759	55 223

Graf 8 Celkový počet návštevníkov a účastníkov podujatí v jednotlivých typoch verejných knižníc

V rámci krajov bolo najviac návštevníkov v Žilinskom kraji – 1 099 374, čo je v porovnaní s rokom 2006 pokles o 12 699 návštevníkov, za ním nasleduje Prešovský kraj – s 815 284 návštevníkmi, čo je tiež úbytok o 62 909 návštevníkov. Najväčší počet návštevníkov bol prirodzene v Bratislave – 464 530, čo je pokles o 2 763 návštevníkov, v okrese Žilina mali verejné knižnice 330 690 návštevníkov, Trenčín 222 946, Trnava – 221 344, Košice – mesto 202 238, Čadca 180 102 a Nitra 178 807. Najväčší nárast počtu návštevníkov v porovnaní s rokom 2006 zaznamenali v okrese Trenčín – o 25 539 a Topoľčany – o 13 146.

Verejné knižnice osobitne uvádzali aj počet **účastníkov podujatí**. Na 24 438 podujatiach verejných knižníc sa zúčastnilo **602 550 návštevníkov** (v porovnaní s rokom 2006 knižnice zorganizovali o 909 podujatí viac, ale v počte návštevníkov týchto podujatí nastal pokles o 55 366).

V rámci krajov mali najviac účastníkov na podujatiach v Prešovskom kraji – 105 858, v Žilinskom kraji – 96 276 a Nitrianskom kraji – 95 639. Najmenej účastníkov zaznamenali na podujatiach v Bratislavskom kraji – 52 451, Košickom kraji – 53 701 a Trenčianskom kraji – 54 734.

ĎALŠIE ČINNOSTI

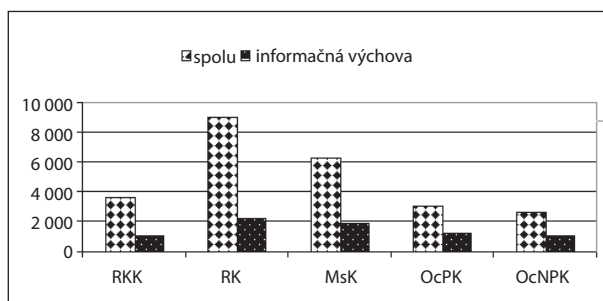
Knižnice sa snažia pritaľhnuť verejnosť prostredníctvom obrovského množstva vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť. V roku 2007 ich zorganizovali celkovo 24 438, čo bolo o 909 podujatí viac ako v roku 2006 (v tomto roku ich bolo 23 529, teda o 546 viac ako v roku 2005, keď ich bolo 22 983).

Na ilustráciu uvádzame, že verejné knižnice SR zorganizovali v roku 1990 12 000 vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, v roku 1995 10 240 podujatí a v roku 2000 22 334 podujatí. V ďalších rokoch boli v počte organizovaných podujatí len relatívne malé rozdiely, v priemere verejné knižnice organizovali po roku 2000 ročne 23 000 podujatí, na ktorých sa zúčastňovalo viac ako pol milióna občanov.

Tabuľka 9 Celkový počet podujatí a informačnej výchovy v jednotlivých typoch verejných knižníc

Podujatia	Spolu	Informačná výchova
RKK	3 613	1 069
RK	8 980	2 177

Podujatia	Spolu	Informačná výchova
MsK	6 242	1 945
OcPK	3 035	1 224
OcNPK	2 568	1 060

Graf 9 Celkový počet podujatí a podujatí informačnej výchovy v jednotlivých typoch verejných knižníc

Z celkového počtu podujatí v roku 2007 sa 7 475 podujatí týkalo informačnej výchovy, čo bolo o 172 viac ako v roku 2006 (v roku 2006 ich bolo 7 303, teda o 381 viac ako v roku 2005). Knižovníci realizovali 1 959 metodických návštev (v roku 2006 ich bolo 2 037). Mierny nárast sa zaznamenal v počte zorganizovaných odborných kurzov a seminárov – bolo ich 330 (zastavil sa tak pokles zo 416 v roku 2003 na 401 v roku 2004 a na 373 v roku 2005 a na 325 v roku 2006), čo je však pomerne vysoký počet vzhľadom na nízky počet pracovníkov knižníc, ktorí tieto podujatia organizujú tradične na veľmi dobrej odbornej úrovni.

V roku 2007 sa zvýšil aj počet vydaných titulov na 643 titulov, čo je o 229 viac ako v roku 2006.

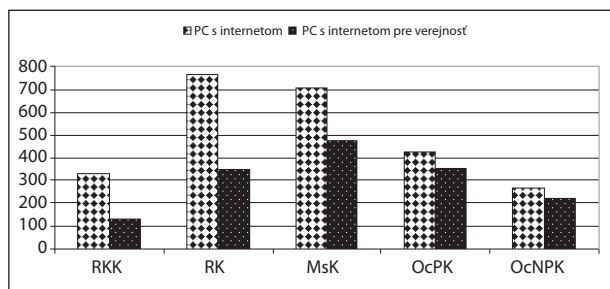
INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

V oblasti informačných technológií sa situácia vo verejných knižniciach zlepšuje. V knižniciach bolo v roku 2007 celkovo **2 982 počítačových staníc**, teda o 984 viac ako v roku 2006. Z toho bolo 1 656 pre verejnosť, čo je o 793 viac ako v roku 2006. **1 523 PC** bolo pre verejnosť aj **s pripojením na internet**, čo je nárast o 863 PC v porovnaní s rokom 2006.

Vo verejných knižniciach pribudli ďalšie webové stránky. Majú ich všetky RKK, 27 z 29 RK, 23 zo 107 mestských knižníc, ale aj 7 obecných profesionálnych a 3 obecné neprofesionálne knižnice. Celkovo má vlastnú webovú stránku 68 knižníc.

Tabuľka 10 Celkový počet PC s internetom a PC s internetom pre verejnosť v jednotlivých typoch verejných knižníc

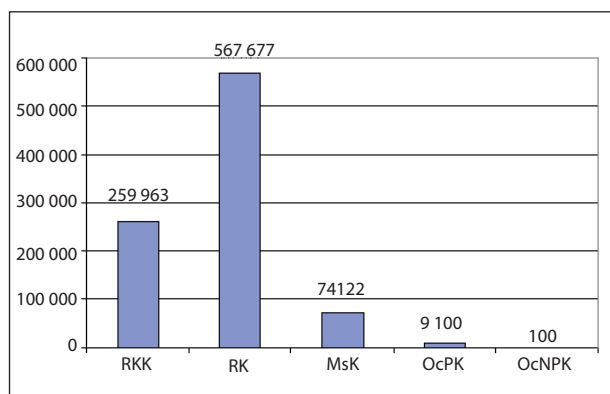
	PC s internetom	PC s internetom pre verejnosť
RKK	330	129
RK	764	347
MsK	710	474
OcPK	426	353
OcNPK	265	220

Graf 10 Celkový počet PC s internetom a PC s internetom pre verejnosť v jednotlivých typoch verejných knižníc

	Návštevy www
RKK	259 963
RK	567 677
MsK	74 122
OcPK	9 100
OcNPK	100

Tabuľka 11 Počet návštev www stránok v jednotlivých typoch verejných knižníc

Graf 11 Počet návštev www stránok v jednotlivých typoch verejných knižníc

ZAMESTNANCI

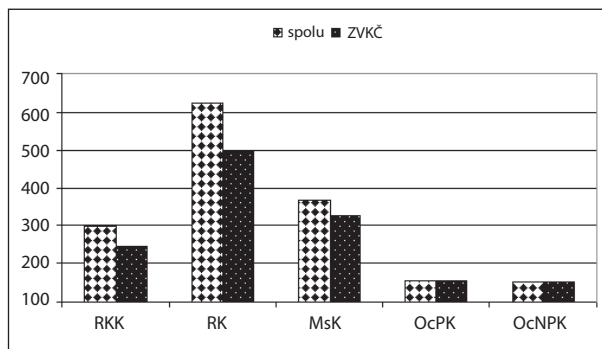
V roku 2007 bolo vo verejných knižniciach 1 599 zamestnancov (prepočítaný stav), čo znamená opäť úbytok – 26 (v roku 2006 bol počet zamestnancov 1 625, čo bol úbytok o 15 v porovnaní s r. 2005, keď mali knižnice 1 640 zamestnancov). Na porovnanie uvádzame, že v roku 2000 mali tieto knižnice 1 800 zamestnancov.

V roku 2007 knižnice zaznamenali aj pokles zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti – o 9, (v roku 2006 ich ubudlo 13). Ako je uvedené v časti prepočty IFLA, verejné knižnice SR sú personálne veľmi nedostatočne vybavené.

Tabuľka 12 Celkový počet zamestnancov a zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti v jednotlivých typoch verejných knižníc

Zamestnanci		
	Spolu	ZVKČ
RKK	297	245

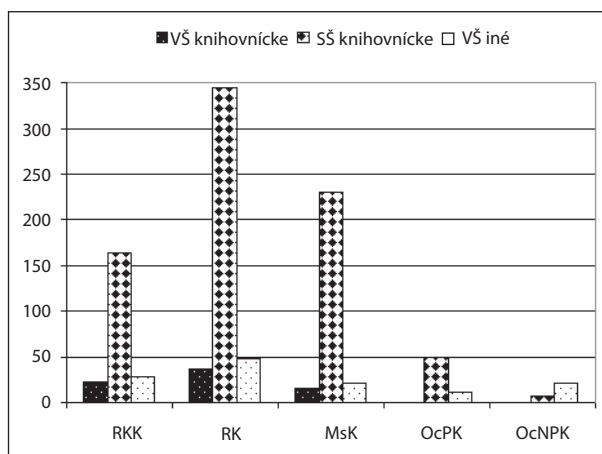
Zamestnanci		
	Spolu	ZVKČ
RK	624	498
MsK	367	325
OcPK	157	156
OcNPK	154	153

Graf 12 Celkový počet zamestnancov a zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti v jednotlivých typoch verejných knižníc

Tabuľka 13 Celkový počet zamestnancov s VŠ a SŠ knihovníckym a iným VŠ vzdelaním v jednotlivých typoch verejných knižníc

Vzdelanie zamestnancov			
	VŠ knihovnícke	SŠ knihovnícke	VŠ iné
RKK	23	163	28
RK	37	344	48
MsK	16	230	21
OcPK	0	50	12
OcNPK	0	7	21

Graf 13 Celkový počet zamestnancov s VŠ a SŠ knihovníckym a iným VŠ vzdelaním v jednotlivých typoch verejných knižníc

Ročenku sme doplnili o tabuľky s prepočtami na zamestnancov RKK a RK. Osobitne sú uvedené tie prepočty zamestnancov jednotlivých knižníc vykonávajúcich knihovnícke činnosti, ktoré umožňujú porovnať aj výkony. Napríklad prepočty ukazovateľov – počet knižničných jednotiek, výpožičiek, používateľov, návštevníkov, podujatí, účastníkov podujatí na zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti v jednotlivých knižniciach (ZVKČ).

Hodnoty v prepočte na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti v rámci RKK:

	Najvyššie	Najnižšie
Počet KJ	Žilina	Trenčín
Výpožičky	Prešov, Žilina	Trenčín, Nitra
Používatelia	Zvolen, Prešov	Pezinok, Košice
Návštevníci	Žilina, Trnava	Pezinok, Košice
Podujatia	Trnava, Nitra	Košice, Zvolen
Účastníci podujatí	Trnava, Prešov	Košice, Zvolen
Priemerná mzda	Zvolen, Pezinok	Prešov, Košice

V rámci RKK dosahujú najvyššie výkony pracovníci v Prešove, Žiline a vo Zvolene. Zároveň treba upozorniť, že priemerné mzdy sú nízke najmä v Košiciach, Prešove a Žiline.

Hodnoty v prepočte na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti v rámci RK:

Najvyššie

Počet KJ	Rožňava, Humenné, Nové Zámky
Výpožičky nad 21 000 na 1 ZVKČ	Bardejov, Liptovský Mikuláš, Čadca
Používatelia	Bardejov, Humenné, Čadca, Michalovce
Návštevníci	Liptovský Mikuláš, Martin, Čadca, Bardejov
Podujatia	Dolný Kubín, Banská Bystrica
Účastníci podujatí	Stará Ľubovňa, Bardejov, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš
Priemerná mzda	Dunajská Streda, Nové Zámky, Senica, Veľký Krtíš

Najnižšie

Počet KJ	Trebišov, Vranov nad Topľou, Považská Bystrica
Výpožičky pod 9 200 na 1 ZVKČ	Vranov nad Topľou, Komárno, MsK Bratislava, Trebišov, Svidník
Používatelia	Komárno, Nové Zámky, Lučenec, Kremnica, MsK Bratislava
Návštevníci	Komárno, Nové Zámky, Rožňava, Svidník, Veľký Krtíš
Podujatia	MsK Bratislava, Michalovce, Svidník
Účastníci podujatí	Galanta, Spišská Nová Ves, Svidník
Priemerná mzda	Trebišov, Poprad, Banská Bystrica, Vranov nad Topľou, MsK Bratislava

Z prepočtov vidíme, že najvyššie výkony ZVKČ sú v RK v Žilinskom kraji a v niektorých RK Prešovského kraja. Výška priemernej mzdy je zrejme podmienená vekovou štruktúrou pracovníkov knižníc. Tento údaj sa v štatistických formulároch nezisťoval, z iných prieskumov však vieme o permanentne rastúcom vekovom priemere pracovníkov knižníc, čo je všeobecný jav vo verejných knižniciach. Kvôli nízkemu finančnému ohodnoteniu pracovníkov odborní kvalifikovaní absolventi knihovníckeho štúdia ľahko nachádzajú uplatnenie v iných oblastiach (napr. v bankovníctve, kde sú platení už pri nástupe do zamestnania až 2-násobne lepšie ako v knižniciach).

HOSPODÁRENIE

V roku 2007 mali verejné knižnice SR celkové náklady približne 583,44 mil. Sk, čo je v porovnaní s rokom 2006 nárast o 60,11 mil. Sk (v roku 2006 to bolo 523,33 mil. Sk, čo znamenalo nárast o 29,47 mil. Sk oproti roku 2005, keď náklady dosiahli výšku 493,86 mil. Sk). Z toho tvorili

mzdové náklady 281,79 mil. Sk – nárast o 25,12 mil. Sk (v roku 2006 predstavovali tieto náklady 256,67 mil. Sk, čo bol oproti roku 2005 nárast o 12,38 mil. Sk).

Na nákup fondov vynaložili knižnice 51,59 mil. Sk, čo bolo o 1,97 mil. Sk viac ako v predchádzajúcom roku (v roku 2006 bol nárast oproti roku 2005 približne o 2,9 mil. Sk).

Poplatky za knižničné činnosti predstavovali v roku 2007 31,32 mil. Sk (v roku 2006 to bolo 30,47 mil. Sk, v roku 2005 31,12 mil. Sk, v roku 2004 30,8 mil. Sk a v roku 2000 26,7 mil. Sk, pričom v roku 2000 bolo 697 000 používateľov a v roku 2007 ich bolo 546 778. Zvyšovanie knižničných poplatkov požadujú od knižníc ich zriaďovatelia.

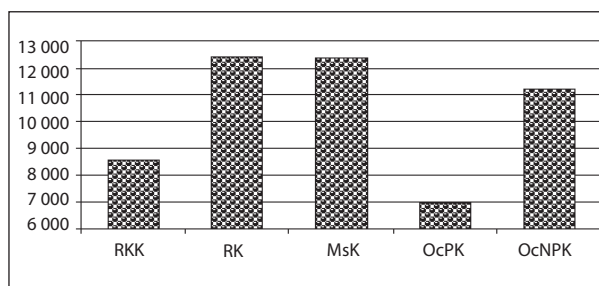
Kapitálové výdavky v roku 2007 predstavovali 26,99 mil. Sk, klesli teda približne o 16,44 mil. Sk.

Výdavky na automatizáciu predstavovali 8,39 mil. Sk.

Z celkových nákladov predstavovali mzdy 48,30%. Ich podiel sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil o 0,75%. Nákup KF predstavoval 8,84%, čo je oproti roku 2006 pokles cca 0,64% (9,48%). Napriek tomu je nákup fondu a celkový prírastok do fondu naďalej veľmi poddimenzovaný a nemôže zabezpečiť potrebnú obnovu fondov.

Tabuľka 14 Náklady na nákup knižničného fondu v jednotlivých typoch verejných knižníc (v tis. Sk)

Nákup KF	
RKK	8 555
RK	12 445
MsK	12 395
OcPK	6 971
OcNPK	11 221

Graf 14 Náklady na nákup knižničného fondu v jednotlivých typoch verejných knižníc

Vzhľadom na celkový nárast kúpy a pokles používateľov knižníc v roku 2007 náklady na nákup fondov vzrástli na používateľa aj na obyvateľa. V rámci SR však pretrvávajú medzi kraji značné rozdiely. Najnižšie náklady sú v Košickom kraji – 4,92 Sk/1 obyv., najvyššie náklady v Žilinskom kraji – 13,41 Sk/1obyv.

Markantný rozdiel je aj v nákladoch na 1 používateľa. Najnižšie náklady sú v Prešovskom kraji – 65,56 Sk/1 použ. a v Košickom kraji – 66,42 Sk/1 použ., najvyššie náklady sú v Bratislavskom kraji – 136,50 Sk/1 použ., Trnavskom kraji – 117,48 Sk/1 použ., Žilinskom kraji – 106,82 Sk/1 použ.,

Nitrianskom kraji – 98,92, Trenčianskom kraji – 92,14 a Banskobystrickom kraji – 90,34 Sk/použ.

Rozdiely medzi kraji v rokoch 2001 – 2007:

Náklady na nákup KF v Sk na 1 obyvateľa kraja:

Kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bratislavský	9,45	9,46	9,56	11,0	89,96	10,30	11,61
Nitriansky	5,91	5,46	6,16	6,34	9,04	8,83	8,74
Trnavský	5,36	6,96	6,66	8,11	8,57	9,95	11,61
Trenčiansky	6,72	6,88	6,87	7,38	9,34	10,03	10,57
Žilinský	9,02	9,11	8,39	10,15	11,16	10,83	13,41
Bansko- bystrický	7,71	7,25	6,46	8,44	9,31	9,06	9,19
Prešovský	5,46	5,68	6,03	6,97	7,61	9,83	7,99
Košický	3,95	3,21	3,08	4,73	5,20	5,60	4,92
SR	6,65	6,62	6,53	7,78	8,67	9,22	9,56

Ako vidíme z prehľadu, náklady na nákup na 1 obyvateľa v posledných rokoch mierne stúpili. Podľa odporúčaní IFLA by mali byť 35 Sk/1 obyv., na Slovensku však predstavovali v roku 2007 len **9,56 Sk/1 obyv.**, čo znamenalo oproti roku 2006 nárast o 0,34 Sk/1 obyv. (3,68 %).

Finančné prostriedky na nákup KF na 1 obyvateľa a používateľa v okresoch:

Najvyššie	Sk/1 obyv.	Sk/1 použ.
1. Žilina	18,98	136,40
2. Pezinok	18,51	197,48
3. Zvolen	16,80	71,52
4. Trenčín	16,17	100,65
5. Dolný Kubín	15,42	89,08
6. Martin	15,25	136,97
7. Senica	14,92	163,46
8. Liptovský Mikuláš	14,76	121,20
Najnižšie	Sk/1 obyv.	Sk/1 použ.
1. Medzilaborce	1,64	30,21
2. Sobrance	2,20	32,32

3. Stropkov	2,89	35,50
4. Košice – mesto	3,37	55,16
5. Revúca	4,29	69,13
6. Snina	4,48	62,12
7. Trebišov	4,71	58,08
8. Svidník	5,04	36,13

Prostriedky na nákup KF v RK:

Najvyššie	Sk/1 obyv.	Sk/1 použ.
1. Kremnica	61,07	169,40
2. Senica	29,07	178,82
3. Galanta	26,20	142,20
4. Čadca	25,25	69,74
5. Dolný Kubín	24,71	87,15
6. Veľký Krtíš	23,20	168,43
7. Dunajská Streda	23,08	194,38

Najnižšie	Sk/1 obyv.	Sk/1 použ.
1. Bratislava MsK	2,25	99,39
2. Michalovce	3,14	15,14
3. Spišská Nová Ves	3,44	28,64
4. Banská Bystrica	6,29	69,35
5. Komárno	6,68	89,36
6. Bardejov	6,74	31,80
7. Poprad	7,20	39,59

Prekvapujúce sú veľké rozdiely v nákladoch na nákup na 1 obyvateľa podľa typov knižníc aj lokalít. Najhoršia situácia vo financovaní knižníc je v Košickom kraji, kde náklady predstavujú 4,92 Sk/1 obyv., a Prešovskom kraji, kde dosahujú výšku 7,99 Sk/1 obyv. Najlepšia situácia je v Žilinskom kraji, kde náklady predstavujú 13,41 Sk/1 obyv. V tomto kraji majú zrejme zriaďovateľov, ktorí v knižniciach nevidia len kultúrne inštitúcie, ale aj moderné informačné a vzdelávacie centrá. Aj keď zďaleka nedosahujú hodnoty odporúčané IFLA, dobré výsledky knižníc značne ovplyvňuje aj odborná práca skúsených knihovníkov.

TÝDEN KNIHOVEN 2008, „KNIHOVNY – RODINNÉ STŘÍBRO“

„Rodinné stříbro“ je něco, čeho si vážíme, co opatrujeme, co nám slouží i dělá čest. Knižovny letos odvážně pro první říjnový týden (6. – 12. 10.), který je u nás již po dvanácté Týdnem knihoven, použili motto „Knižovny – rodinné stříbro“. Chtějí i jím upozornit na instituce, které jsou potřebné a důležité pro jednotlivce i společnost. Instituce, které skrývají mnoho pokladů nejen ve fondech, ale také v rozsahu a kvalitě služeb, na které se však občas tak trochu zapomíná, případně které byly odsunuty kamsi do spodních zásuvek zájmu některých zřizovatelů. Služby knihoven využívá 40 % dospělé populace a většina dětí a mládeže. Na 400 knihoven z celé republiky v něm připravuje zajímavé aktivity:

- Přijďte se podívat! Nové prostory otevírá 16 knihoven, ve 134 se konají dny otevřených dveří, kdy můžete nahlédnout pod pokličku knihovnického řemesla.
- Akce věnované popularizaci internetu připravuje 125 knihoven, v dalších třinácti budou prezentovány elektronické informační zdroje. Pro všechny knihovny jsou v tomto týdnu zpřístupněny vstupy do databází firmy Anopress a do databáze právních informací (ASPI).
- 54 knihoven připravilo setkání s politiky (starosty, senátory, poslanci). S jinými zajímavými osobnostmi, zejména autory, budou besedovat v dalších 175 knihovnách. Mnoho zábavných i vzdělávacích akcí pro specializované skupiny návštěvníků (dětí, mládež, senioři, nezaměstnaní, zdravotně hendikepovaní) chystá 231 knihoven.
- Dobrá zpráva pro ty, kteří se chtějí právě v těchto dnech do knihoven přihlásit: 224 knihoven vám členství poskytne bezplatně. A pro ty, kteří mají nějaký ten dloužek: 243 knihovny vyhledávají čtenářskou amnestii! Nebo si dokonce můžete nějaké ty knihy koupit na burze (163 knihoven).
- Stovka knihoven zahájí týden Velkým říjnovým společným čtením (VŘSČ). Autorem, z jehož díla se bude letos číst nejvíce, je Karel Čapek; od jeho předčasné smrti uplyne v prosinci 70 let. Také on je naším „rodinným stříbrem“...

Ve čtvrtek 9. října v 11.00 hodin udělil ministr kultury v Zrcadlové kapli Klementina ceny Knižovna roku 2008 v kategorii základních knihoven (především knihovny v malých obcích) a v kategorii informační počín. Výsledky se v den vyhlášení objeví na portálu http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2008/index.htm

Tlačová správa

Poskytl PhDr. Vít Richter